

Verenigingsnieuws

Jubileumuitgave Verleden & Heden nr. 25 Heemkundekring Sankt Tolbert Vaals
Het boek is verkrijgbaar bij:
Readshop Maastrichterlaan 78 Vaals, Kapsalon John Kohnen Jos Francotteweg 5 Vaals, verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals (alleen op woensdagmorgen tussen 10 en 12 uur).

Nummer 135

2024 #1

Limburgs Briefhoofdenproject: Van vluchtige bedrijfsjournalistiek tot tijdloos (digitaal) erfgoed

Op 26 januari 2024 was de start van bijeenkomsten van Sankt Tolbert met een lezing door historicus dr. Joris Roosen over het Limburgs briefhoofdenproject. Een lezing samen met het LGOG.

Als lezer van bovenstaande zou je dan denken wat moet ik daar nu mee "Briefhoofden"?

Dat deed dr. Joris Roosen voor de aanwezigen op een boeiende, heldere en begrijpelijk manier uit de doeken, mede aan de hand van vele afbeeldingen.

Het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHCL) beschikt over een collectie van ruim 9.000 briefhoofden over de periode 1850-1988. Eerst natuurlijk de uitleg wat wordt met een briefhoofd bedoeld. Een briefhoofd is een gedrukt opschrift op zakelijk briefpapier met de

adresgegevens van een bedrijf of instelling. Naast deze gegevens bevatten de briefhoofden doorgaans ook informatie over de bedrijfs-tak en de producten

die werden geproduceerd. In sommige gevallen worden ook de industriegebouwen of winkels van het bedrijf in het briefhoofd weergegeven. Aan de hand van mooie briefhoofden door de tijd heen, zag je dat in de negentiende en in de eerste helft van de twintigste eeuw zo'n briefhoofd gezien werd als het 'visitekaartje' van een bedrijf, een middel om de ontvanger van de brief te wijzen op de producten en de kwaliteit van de onderneming. Het klassieke briefhoofd werd in de loop van de tweede helft van de twintigste eeuw vervangen door een bedrijfslogo. In de presentatie kwamen fraaie afbeeldingen van fabrieken, winkels en producten van

een bedrijf voorbij. Binnen de industriële archeologie en techniek-geschiedenis werden briefhoofden bijvoorbeeld gebruikt om de ontwikkel-geschiedenis van fabrieks-gebouwen te reconstrueren. Zeker wanneer bedrijfs-gebouwen uit het landschap zijn verdwenen, vormen de briefhoofden een unieke inblik in het visuele aspect van een bedrijf in het verleden. Briefhoofden vertellen ons ook iets over hoe een ondernemer communiceerde met consumenten en zaken-partners.

Wat tijdens de lezing ook duidelijk werd voor het aandachtig publiek, is dat zo'n document best veel informatie bevatte waar je zo in eerste gedachte niet aan zou denken.

Zo zagen wij briefhoofden vanuit Vaals voorbij komen,

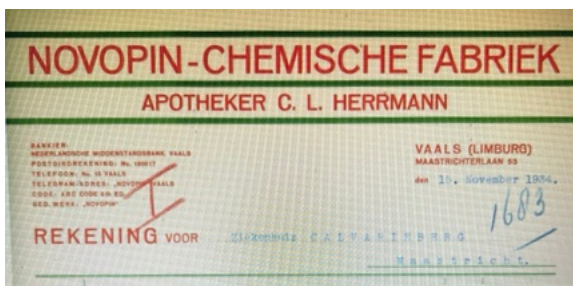
In dit nummer:

- Limburgs Briefhoofdenproject 1
- Schenking Diploma Johann Hick 2
- Een mooi geschenk 3
- In Memoriam Jochem Jehl 3
- Verleden & Heden nr. 25 4

waar je vanuit de zaal hoorde, Oh, dat wist ik niet, was dit bedrijf, zaak of winkel ook in Vaals, je zag naast de afbeelding ook adresgegevens, telefoonnummer etc.

Des te meer om, ook wellicht op het eerste oog een niet belangrijke rekening, toch maar eens deze papieren te bewaren,

omdat dit de plaatselijke historie kan verrijken. Naast de documentaire en informatieve waarde van de briefhoofden, zijn ze ook geschikt voor kunst- en cultuurhistorisch onderzoek. In dit kader zijn er diverse onderzoeksmogelijkheden die verband houden met de iconografie van de briefhoofden.

Zo kan de vergelijking gemaakt worden tussen briefhoofden van bedrijven in verschillende sectoren of kan de evolutie van briefhoofd stijlen door de tijd heen bestudeerd worden. Ook is het mogelijk om deze stijlen te kaderen in bredere algemene kunststromingen en economische tendensen. Het productieproces van de briefhoofden zelf is dan weer interessant vanuit het oogpunt van techniekgeschiedenis.

De briefhoofdencollectie maakt deel uit van het industrieel erfgoed van Limburg. Het SHCL wil deze unieke collectie briefhoofden

verder digitaliseren en uitbreiden. Dit door middel van een crowdsourcing (Crowdsourcing is het, online of fysiek, raadplegen of betrekken van een grote groep mensen, de crowd) om zo nog meer materiaal te verzamelen en vervolgens dit ter beschikking te stellen voor onderzoek en publiekswerking.

Dus mocht U thuis een oud mooi briefhoofd, een brief of rekening hebben liggen en U wilt deze beschikbaar stellen voor dit project zou dat fantastisch zijn. U hoeft het niet af te staan, de onderzoekers zijn al tevreden met een scan van het document. Laat het ons weten, dan kunnen wij het scannen en de onderzoekers toesturen met de gegevens. Bovendien steunt U ook onze eigen historie, omdat wij dan ook het digitale stuk in ons archief hebben. Dit kan elke woensdag ochtend bij Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11a van 10.00-12.00 uur.

Schenking Diploma Johann Hick 25-jarig lidmaatschap Männergezangverein St. Cäcilia Vaals 7 augustus 1937

Van de heer Pierre Belleflamme van Heemkundevereniging de Bongard Simpelveld-Bocholtz mochten wij dit unieke diploma van de heer Johann Hick uit 1937 als schenking in ontvangst nemen. De heer Belleflamme vond

dit diploma bij een Kringloopwinkel en had in deze meteen aan onze vereniging gedacht. Waarvoor uiteraard onze dank. Dit Diploma is weer een geweldige aanwinst voor ons archief en zo is weer een stukje Vaalser geschiedenis gered en terug gekomen naar zijn geboorteplaats.

Heeft u ook nog interessante items liggen van uw woonplaats en weet u niet waar u

ze kwijt kunt? Informeer eerst eens bij de lokale heemkundeverenigingen bij u in de buurt voordat u ze in de BEST-tas doet of bij een Kringloopwinkel afgeeft. Meestal zijn deze items voor een heemkundekring veel waardevoller dan voor een kringloopwinkel. En het item blijft behouden voor het dorp waar het thuishoort. De lokale heemkundeverenigingen danken u bij voorbaat.

Een mooi geschenk

Eerder hadden wij het prachtig gedecoreerde schuttersuniform van Paul Siebertz mogen ontvangen.

Paul Siebertz (15-11-1908) werd op 26 april 1931 als actief lid van schutterij Sint Paulus aangenomen. Een jonge actieve vent die hart had voor de schutterij en gedreven als hij was stelde hij in

Op woensdag 24 januari 2024 tijdens de koffiepauze van de archiefwerkgroep, kregen wij bezoek. Peter Schillings, kwam met Marie-Louise Siebertz en Joseph Pleijers en een hele grote buks. Eerder werd al eens gesproken over een mogelijke schenking van een buks. Maar het hebben van en het vervoer in Nederland valt onder zeer strenge regels. Vandaag was het echter zo ver. Met hulp van o.a. Peter was alles geregeld, buks was onklaar en de benodigde papieren waren verzorgd en werd de buks als schenking overgedragen aan HKK Sankt Tolbert. Niet een gewone buks maar een waarmee op het schuttersfeest op de vogel werd geschoten.

1933 voor om geld bijeen te brengen voor een schuttershome door het houden van koningschieten en een bal, helaas kreeg hij op dat moment niet genoeg steun. Later is er toch een schuttershome gekomen. Na dit uitstapje weer de zware buks. Op het oog zie je een oude buks, maar je weet er niets van.

Maar Vaals heeft overal mensen die wel kennis en kunde hebben van zaken. Zo werd o.a. Jan Kleyngeld gevraagd, en die wist te vertellen dat deze buks vervaardigd is door de firma Heinrich Münch te Aken, waarschijnlijk voor 1900. De zware buks is gestempeld om met zwart kruit te schieten.

De buks weegt ruim 7 kg en heeft een lengte van 1.50m.

Onze vereniging is dankbaar en trots dat zij deze buks als schenking in ontvangst mochten nemen van Marie Louise Siebertz en Joseph Pleijers.

Voorzitter Jo van der Meij neemt namens Sankt Tolbert de buks in ontvangst. De buks hangt nu trots te pronken boven de achteringang van ons verenigingslokaal.

In Memoriam Jochem Jehl

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van ons lid de heer Jochem Jehl. Jochem Jehl was sinds 2004 lid van onze Heemkundekring. Jochem werd 74 jaar oud.

Wij wensen zijn vrienden en bekenden veel sterkte en onze welgemeende deelneming met dit grote verlies.

Bestuur en leden

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Verenigingsnieuws

Nog enkele exemplaren verkrijgbaar van jubileumuitgave Verleden&Heden nr. 25

Er zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar van onze jubileumuitgave Verleden&Heden nr. 25.

De uitgave bevat maar liefst 212 pagina's, met verhalen die er toe doen en met veel foto's.

Inhoudsopgave:

- Sportvereniging V.T.V. afdeling Turnen - Arthur Cransveld
- Het Rijke Roomse Leven in Vaals - Ger Leenders
- Onderzoek naar Joods eigendom en de

afhandeling - Jo van der Meij, Jan Francotte

- Lijst van lidmaten van de Waals-Hervormde gemeente Vaals rond 1745 - Thomas Richter
- Vliegtuigcrash Vickers Wellington 1942 - Bas Bruls
- Vaalser vlaggen en wimpels - Herbert Kuijpers
- Voormalige winkels in Vaals. Deel 4: De Lindenstraat en de Koperstraat - Victor Voncken
- Völser Köp

Dit prachtige werk kost €25,00.

Het boek is verkrijgbaar bij:

- Readshop Maastrichterlaan 78 Vaals
- Kapsalon John Kohnen Jos Francotteweg 5 Vaals
- Verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals (alleen op woensdagmorgen tussen 10 en 12 uur)

Verleden&heden no. 25 2023

Inhoudsopgave:

- Sportvereniging V.T.V. – afdeling Turnen. *Arthur Cransveld*
- Het Rijke Roomse Leven in Vaals. *Ger Leenders*
- Onderzoek naar Joods eigendom en de afhandeling. *Jo van der Meij, Jan Francotte*
- Lijst van lidmaten van de Waals-Hervormde gemeente Vaals rond 1745. *Thomas Richter*
- Vliegtuigcrash Vickers Wellington 1942. *Bas Bruls*
- Vaalser vlaggen en wimpels. *Herbert Kuijpers*
- Voormalige winkels in Vaals. Deel 4
- De Lindenstraat en de Koperstraat. *Victor Voncken*
- Völser Köp.

De verkoopprijs van deze dikke jubileumuitgave is:

- voor leden € 22,00 (alleen op Sankt Tolbert)

- voor niet leden € 25,00

Verkooppunten:

Readshop
Kapsalon John Kohnen
Sankt Tolbert (Bloemendalstraat 11A)

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

Bezoek ons ook op:

facebook®